

İstanbul kokulu resimler

Kadir Akorak'ın Galeri Artist'te başlayan *Sanki* sergisi, izleyiciyi anılarda bir yolculuğa çıkarıyor

ESİN HAMAMCI

Kadir Akorak'ın *Sanki* sergisi Maçka'daki Galeri Artist'te başladı. Sergi bizi Akorak'ın Kadıköy'de geçirdiği çocukluğuna götürüyor. Galeri Artist'te Kadir Akorak'la bir araya geldik ve eserlerine dair pek çok şey konuştuk.

Figürlerin kentle kurduğu ilişkinin sizdeki karşılığı nedir?

Dünyanın herhangi bir kentinde bu kadınlar, bu figürleri görebilirsiniz. Biraz İstanbul kokusu da var tabii. İstanbul'un sokakları, denizi, rüzgarı, yokuşları... Sıklıkla Kadıköy karşımıza çıkıyor. Çocukluğumda Kadıköy'de çok sıkıntılı günler geçirdim. Her hafta pazar günleri ailece akraba ziyaretine gitmek zorundaydık. Herkes ortalama 50-60'lı yaşlardaydı. Ben de 5-6 yaşlarındaydım. Konuşabileceğim, oynayabileceğim hiç kimse yoktu aralarında. Bu pazar sıkıntısı, Kadıköy sıkıntısıyla birleşiyor. Pazar günlerinin de bir sıklığı vardır benim için. O sıkıntıları düşlerimde de yaşadım. Bunları karıştırıp boyalarla anlatmaya çalıştım.

Matmazel N'nin Ayyıp Düşleri 190x220 cm

“Eline boya alıp boyayan herkesi çok beğeniyorum”

İlham kaynaklarınız neler?

Deniz çok etkili bir ilham kaynağı. Çok etkilediğim şairler de var. Edip Cansever, Behçet Necatigil, ki kendisi Kabataş Lisesi'nde hocamdı. Ece Ayhan insanı allak bullak eder. O allak bullak olma hâli; insanların perişanlığı, hüznü şeklinde tuvale yansıyor. Eline boya alıp boyayan herkesi çok beğeniyorum. Özellikle ilkokul birinci sınıf çocukları... En çok onları beğeniyorum.

İnsan figürlerinin yansıtılışı ve yüzler bizlere ne anlatıyor?

Aslında benim onları gördüğüm şekilde anlatıyorlar. O yalnızlık, o hüznü, o kasvet... “Uçuşan bir kasvet” olarak tanımlıyorum ben bu ruh hâlini. Yüzlerinde dolaşan hüznü de hepimizin hayatında her zaman var. Başka türlü boyamak istesem de boyanın altından hüznü çıkarıyor. Zaten resimlere de biraz öyle bakmak lazım. Karşıdan değil de o boyanın, o tuvalin altında ne var, resmin, aynanın arkasında ne var, gibi.

Röportajın devamını gazeteoksimen.com'dan okuyabilirsiniz.

Arture 564, Georg Büchner ve J. M. Reinhold Lenz 2002, Kağıt üzerine karışık teknik, 30x50 cm

Nevi şahsına münhasır Yüksel Arslan

Dirimart'taki *Sui Generis* adlı sergi, Türkiye sanatının önemli isimlerinden biri olan Yüksel Arslan'ı tanımak, tanıyorsanız hasret gidermek için iyi bir fırsat sunuyor

CEM ERCİYES

Sergilenen bütün eserler satıldı; artık zenginim! Hachette kitabevinden sanat kitapları satın alabilirim öyleyse! Tarih öncesi sanatla ilgili kitaplardan birinde en sevdiğim meslektaşlarımın boya reçetelerini buluyorum: Topraklar, bal, yumurta akı, yağ, kemik iliği, sidik, kan... Kağıt üzerine ilk denemem doyurucu sonuçlar veriyor. Böylece, 1955'ten beri yetkinleştirerek kullanacağım yeni bir teknik buluyorum.”

Ne tüplere hapsedilmiş boya ları ne akademik eğitimi benimseyebiliyor

Yüksel Arslan, “Özyaşam” başlığıyla kaleme aldığı metinde, kendi yaptığı boyalar ve simgesi olmuş renklerden oluşan *Arture* adlı resimlerinin tekniğini 1955 yılında

nasıl oluşturduğunu böyle özetliyor. Arslan öyle resimler yapar ki ne o kendinden önceki birilerine benzer ne de kendinden sonra birileri ona... Yüksel Arslan ve *Arture*'leri, sanat tarihinde tam da Dirimart'ta açılan en yeni sergisinin ismi gibi ‘sui generis’ yani ‘nevi şahsına münhasır’, başka benzeri olmayan bir yer edinirler.

1933'te Eyüp'te yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğuyor. Küçük yaştan itibaren pek çok işte çalışıyor. Hep resme meraklı ve yetenekli bir çocuk olarak ressam olmayı istiyor. Fakat bir sorun var; ne tüplere hapsedilmiş boya ları ne de akademik resim eğitimi benimseyebiliyor. Yaptığı Anadolu seyahatleri, toprak ve kök boya lar gibi tekniklerle, geleneksel sanatlarla tanışmasını sağlıyor. O yıllarda hocası olan ünlü sanat tarihçisi Mazhar İpşiroğlu, Yüksel Arslan'ın Eyüp'te, evindeki atölyesini, boya kokan bildik

atölyelerden çok, intizamlı bir laboratuvara benzetiyor.

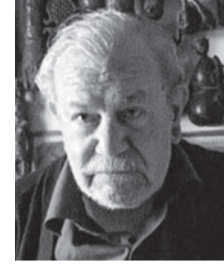
1950'lerde gerçeküstücülüğün kuramcısı André Breton'un ilgisini çekiyor, onun davetiyle 1961'de ömrünün sonuna kadar yaşayacağı Paris'e gidiyor.

Zihinsel bir faaliyetin görselliği

Kendisini ressam olarak tanımlamıyor. Okumayı, fikirleri, hayalleri resimlere dönüştüren, hepsini bir araya getiren bir sanat insanı... Bir ressam olmadığını, olsa olsa Brecht'in alaycı tabiriyle bir ‘Tuis’ yani entelektüel, okuyucu olduğunu söylüyor. Adeta kendi ansiklopedisini yaratıyor. Onun figürler, sahneler, yazılar, nesnelere donattığı, ince ince işlenmiş resimlerine bakarken zihinsel bir faaliyetin görselliğiyle karşı karşıya

FERİT EDGÜ:
Kimsenin izinden gitmemiş, kimsenin de kendisini izlememesi için, sanki, gerekli tedbirleri almıştır. Dolayısıyla, Arslan'ı, daha önce adı konulmuş herhangi bir sanat akımı içinde görmek olanaksızdır

olduğunuzu hemen anlıyorsunuz. Bazı resimler ansiklopedik bir çabanın sayfaları, düşünsel bir sürecin tabloları gibi. Resimleri, izleyeni insanın doğası, temel dürtüleri üstüne, ağgözlükten şehvete en geniş anlamda varoluşumuz hakkında düşünmeye itiyor. Bunu tedirgin edici bir sanatçı, alaycı ya da şakacı bir entelektüel, geçmiş zamanların resimleriyle alakalı bir ressam olarak yapıyor. Resminin minyatürlerle,

Yüksel Arslan

Karagöz figürleriyle, Mehmet Siyah Kalem gibi Doğulu ve Hieronymus Bosch gibi Batılı ustalarla akrabalık bağları var. Ama sonunda Yüksel Arslan resimleri

rengi, boyası, kurgusu, figürleri ve tekniğiyle tamamen kendine has ve benzersiz.

Dirimart'ın geniş salonunda Yüksel Arslan resminin farklı dönemlerinden çok iyi örnekler bir araya geliyor. Her biri sayısız detayla zenginleşen resimler bunlar; insanların, hayvanların, atların, sıçanların, hayali yaratıkların birbirine karıştığı, penislerin, vajinaların tekrar eden figürlere dönüştüğü, sevişen insanların bazen birbirini yiyip bitirdiği tuhaf bir dünya sunuyor. 1968 yılında Marx okumalarıyla birlikte büyük emek vererek yaptığı *Kapital* resimlerinden de örnekler var bu sergide. İşçilerin mekanik yaratıklara dönüştüğü, zenginlerin acımasız bir soğuklukla görüldüğü, bazen de kitlelerin sokakları, şehirleri sınımsız doldurup ele geçirdikleri bir büyük anlatının tabloları. Afrika kabilelerinden sokaklara taşan fabrika işçilerine, insanlık tarihi ve temel dürtülerimiz üstüne kapsamlı bir yaratıcı sürecin örnekleri arasında geziniyorsunuz *Sui Generis* adlı sergiyi gezerken.

Kimsenin izinden gitmemiş bir sanatçı

2017 yılında kaybettiğimiz Yüksel Arslan'ın kendine özgü dünyasını en iyi anlayan ve anlatan isimlerden biri sanıyorum ki Ferit Edgü olmuştur: “Kimsenin izinden gitmemiş, kimsenin de kendisini izlememesi için, sanki, gerekli tedbirleri almıştır. Dolayısıyla, Arslan'ı, daha önce adı konulmuş herhangi bir sanat akımı içinde görmek olanaksızdır. Breton, onun resimlerine ilgi göstermiştir. Oysa, gerçeküstücü bir ressam değildir o. *Kapital*'i resimlemek cesaretini göstermiştir. Oysa, toplumsu-gerçekçi bir ressam değildir.”

İnsan doğası üstüne okuyan, araştıran, düşünen ve tüm hallerimizi hem tedirgin edici hem de şenlikli resimlere dönüştüren çok özel bir sanatçı Yüksel Arslan. Onun geride bıraktığı resimlerden iyi bir seçki, bir daha ne zaman yapılır bilmiyorum. O nedenle *Sui Generis* adlı bu sergiyi kaçırmayın. •

Gerçekliği aramak

Ressam Murat Akagündüz, grafit kalemle çizdiği soyut eserleriyle Galeri Nev İstanbul'da. *Yeryüzü Bedenim*, sanatçının ilk solo sergisi

Beyoğlu Mısır Apartmanı'nın 4. katında, Murat Akagündüz'ün tuval ve kağıt üzerine son dört yıl içinde grafit kalemle çizdiği üretimlerden bir seçki sergileniyor. *Yeryüzü Bedenim* sergisi ilk bakışta çizgi ve boşluğun sonsuzca

artık öneminin kalmadığı, yerine geçenin, sahte olanın kıymetinin çoğaldığı günümüzde bu desenler; akışın içinde yeryüzünün, sanatçının kendisi olarak oluyor.

Sergiye, Sinan Eren Erk'in detaylı bir metni eşlik ediyor. Erk yazısının

TEMAS/YORUM
NAZLI PEKTAŞ

yan yana gelişine yahut gelme ihtimaline dair bir sergi. Bu resimler için bakışı girdaba çeviren, yakaladığı yahut yakaladığını sandığı “şeye” dair meydan okuyan yüzeyler... Murat Akagündüz yıllar içinde resimde temsil dilini kendinden uzaklaştıran bir sanatçı. Kendi sözleriyle, yaptığı “gerçekliği aramakla” ilgili. Başka bir ifadeyle gözünüze soyut gibi gelen bu desenler bir şeylere benzemeyen ama benzetilme ihtimalleri olan soyuta da benzemeyenler... Gerçeklik denilen şeyin ilmek ilmek çözülün, kendine bile benzemeyen, defalarca çekip uzatılıp çiğnenerek

bir yerinde sözü Fransız düşünür Jacques Rancière'e getiriyor ve yazarın *İmajların Yazgısı* kitabından bir alıntı yapıyor. Ben de gerçeklikten söz açmışken bu alıntıyı aktarıyorum size: “Benzememek görülebilir olandan vazgeçmek değil midir? Ya da görülebilir olanın somut zenginliğini, ana kalıbı dilde bulunan kimi işlem ve hilelere tabi kılmak?”

Yeryüzü ve zamanın akışkanlığı

Akagündüz'ün üretim yeri atölyesi, hatta

atölyesinin zemini; başka bir ifadeyle atölyesinin bedeni. Tuvalde ya da kağıt üzerinde gördüklerimiz bir yandan temas ettikleri yüzeyin kendisi, taklidi, tekrarı, kopyası, hilesi. Öte yandan da sanatçının bedeni vasıtasıyla o yerlerin izinden giderek oraları kendinde kıldığı, kendi bedeninin imkanı/imkansızlığı arasında tutturduğu müdahaleleri... Tam da burada sergiye eşlik eden başlık *Yeryüzü Bedenim* hem gördüklerimizi anlatmakta. *Yeryüzünün* ve zamanın akışkanlığı sanatçının bedeni vasıtasıyla çizgiyle boşluk arasında dolanıyor, eriyor, çoğalıyor ve kayboluyor.

2021 yılı sonbaharında *Art Unlimited* dergisinde sanatçı atölyelerini yazdığım “Sınırsız Ziyaretler” dosyası için Akagündüz'ün atölyesine gitmiştim. Dosyada Akagündüz'ün üretimlerine

Murat Akagündüz

İz Serisi 2023, Tuvale marufle kağıt üzerine grafit kalem

dair şu cümleleri yazmışım: “Düşüncenin çoğaldığı bir yer olarak Akagündüz resmi; doğaya ve akışa teslim olmuş, sanatçının, kendi yeryüzünü de bu akışa teslim ettiği bilinç dışı bir örgütlenmedir.” Akagündüz bakışını ve bedenini

atölyenin kendisiyle bütünleyerek bu örgütlenmeyi bu sergiye dahil ediyor. Gördüklerimiz sanatçının beden hareketleri ve belleği eşliğinde atölyenin tenini yeryüzüyle keştiyor, onu organik bir köke erdiliyor. •

Yıl: 2 Sayı: 91

İmtiyaz Sahibi:

Haftalık Yayıncılık A.Ş. adına Nüket Mutlu

Yayın Danışmanı:

Ferhan Kaya

Yazı İşleri:

Pınar Çelikel

Afife Selen Selçuk

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Sema Yaşarlar

İçerik Editörleri:

Kitap-Sanat:

Elif Tanrıyar

Dijital Platformlar:

Elçin Yaşlı

Yönetim Yeri: Haftalık Yayıncılık AŞ Levent Mahallesi Karanfil Sokak No: 21 Beşiktaş 34330 İstanbul

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama AŞ Güzeltepe Mahallesi Maresal Fevzi Çakmak Caddesi B Blok No 29/1/1 34060 Eyüpsultan/İstanbul

Baskı: Turkuvaz Haberleşme Yayıncılık AŞ Güzeltepe Mahallesi Maresal Fevzi Çakmak Caddesi B Blok No 29/1/1 34060 Eyüpsultan/İstanbul

Yerel süreli yayın